

Chương 7

Người bạn đường

Hôm Triệu đưa lại cho tôi những tờ rời cuối cùng của tập nhật ký anh viết ngoài Hà Nội, tôi biết tôi vẫn còn anh. Còn theo cái nghĩa con người còn gắn liền với chiến đấu, với tin tưởng. Bởi vì Triệu đã một thời kỳ tách rời khỏi chiến đấu khỏi tin tưởng. Phơi mở một thứ tâm sự bấy lâu ẩn ức trong tâm hồn ngoài ánh sáng, Triệu đã giải thoát cho anh được sự ẩn ức này. Nó là một thứ ung nhọt chứa nén tinh thần và tác động rúc buốt đau đớn khắp thể chất. Tôi nghĩ đến một người vừa mở một cánh cửa, mở thật rộng, cởi bỏ khỏi mình tấm áo mặc trong mùa giá buốt cũ, cởi trần đi ra ngoài ánh sáng, ngoài thiên nhiên.

Cầm những tờ nhật ký đã nhàu cũ trong tay, hôm đó tôi đã được chào mừng ở Triệu một con người khuất vắng lâu ngày sau một bức tường dĩ vãng nào, vừa về đến hiện tại. Và nói lớn lên sự có mặt của mình.

Triệu bảo tôi:

“Chuyện tôi với Lựu trong mấy năm đằng đẳng, anh có thể coi như trọn vẹn trong mấy trang nhật ký này. Cũng không cần nhật ký. Tôi chỉ ghi lại vài lần họp mặt, tôi ghi lại tôi. Tôi với Lựu. Chúng tôi với dĩ vãng”.

Tôi gật đầu. Tôi biết trước rồi. Bởi câu chuyện của Triệu, những điều anh ghi lại, với những tâm tình thái độ của anh trước một dĩ vãng riêng lẻ, nhưng cũng lại là cái dĩ vãng duy nhất của tất cả, của thế hệ, chính là cái thực thể chua xót mà rất nhiều người như Triệu và tôi đã sống hay ít nhất cũng đã thấy đi qua bằng những hình khối tối xám trong đời mình. Sự quan trọng là để cho nó đi qua đời mình như một người đi qua, đừng để nó đến với mình một buổi và ở lại vĩnh viễn.

Riêng Triệu, Triệu đã giữ lại khá lâu, cho mãi đến hôm nay, anh mới đẩy được ra ngoài và để cho đi khỏi. Tôi chắc Triệu đã có được một cái cảm giác nhẹ thoáng ghê gớm lắm đấy! Nhẹ thoáng đến có thể bay lên không khí. Sau một lần cắt đứt, sự sống thoải mái khởi đầu. Và cũng có nghĩa Triệu đã chiếm lại cho anh, rất nhiều tự do. Tôi nghĩ đến một người bạn đường vác nặng không thể nào đi xa. Triệu đã vứt bỏ một gánh nặng mang cái danh từ rất đẹp là dĩ vãng. Triệu sẽ đi thật xa. Lìa bỏ những tâm tình xưa cũ của chính mình, hành động của Triệu quyết không phải là một hành động bội phản. Anh chỉ vượt thêm một lần, sau lần vượt vĩ tuyến 17, một thứ vĩ tuyến tù đầy nữa là kỷ niệm, là Lựu, là dĩ vãng, để gặp lại con người tự do trong anh.

Tôi đọc những trang nhật ký không ngày của Triệu. Những nhánh hoa kỷ niệm nào nùng của một buổi họp mặt. Tôi nghĩ đến căn gác phố Huế của anh trong khu vực cộng sản tăm tối. Đến buổi họp cuối cùng của hai người. Triệu lên đường vào Sài Gòn. Lựu ở lại Hà Nội. Những người như Triệu đều có một

người như Lựu ở lại ngoài Hà Nội. Làm thế nào được. Bởi một con người gần nhau nhất trong lãnh vực tình cảm thường vẫn lựa chọn những ngã đường thật xa cách nhau. Những sự chọn lựa khác biệt ấy đẩy đưa con người đến những buổi chiều cô độc. Nhưng tôi nhất định không chịu tin cô độc là một trạng thái thường xuyên của người. Chứng cứ là hôm nay, Triệu đã bằng lòng mất Lựu để khởi đầu cho anh, trong một tâm trạng không còn cô độc nữa.

Tôi ghi lại dưới đây những tờ rời vừa xé khỏi đời Triệu. Chính tay anh đã xé chúng nó để chúng nó chỉ còn là những tờ rời.

Gác phố Huế, không ngày:

“Xa anh suốt bấy lâu, em đã sống cho tình yêu của chúng ta qua những kỷ niệm cũ”.

Lựu nói, tiếng âm và nhỏ, dư âm len vào từng danh từ. Tiếng nói ấy chiều nay với tôi đã là những đường tơ xưa cũ vừa rung lên và đã làm nổi dậy những hình khối màu sắc tôi tưởng chúng đã ngủ giấc ngủ nghìn đời trong lãnh vực kỷ niệm.

Gặp lại Lựu, chúng sống lại trong tôi, những nét những đường đã viền sương viền khói mà vẫn còn lấp lánh bay múa. Yên yên một lát tôi còn cảm thấy nội tâm mình thơm ngát hương mùa. Từ tim phổi, hương thơm ngày cũ dâng lên, thơm ngát cả gian gác bé nhỏ nhìn xuống Hà Nội.

Lựu ngồi nghiêng, một nửa mình dưới ánh sáng, một nửa chìm trong bóng tối của buổi chiều cuối năm. Từ ngoài gió thấm vào. Nét mặt Lựu in thành một đường nhờ nhờ, yên lặng trên cái nền lẫn lộn ánh sáng bóng tối của những bờ tường bên kia. Trước mặt tôi, cách một tầm tay với, tôi ngồi đối diện với kỷ niệm. Bởi Lựu là tất cả cuộc sống, tất cả kỷ niệm. Tôi chỉ còn Lựu. Tôi chỉ còn kỷ niệm. Chưa bao giờ tôi lại thấy những phút giây của buổi chiều gặp lại này lại có thể ngân nga, kỷ niệm lại đắm thắm chứa đựng và Lựu lại có những nét đẹp diễm ảo như thế. Ngày cũ dần dần xuôi về. Nhịp đi từ từ rồi nhanh mau dần dần. Vội vội, miên man. Tôi nhìn vào kỷ niệm là những sự kiện cụ thể nhất của bây giờ đã nhòa biến. Một hương khói của một điều thuốc nào đang cháy dâng lên. Khói thuốc khuất khúc, vật vờ. Như một ngã đường. Một lối đi về cũ. Như những nhành hoa. Và bay múa thoang thoang như tà áo người đàn bà. Trong khói thuốc xanh biếc nhỏ dần những sợi tơ chỉ, bóng tối Hà Nội giăng lưới xuống những cảm xúc tôi lênh đênh trôi nổi giữa hai bờ kỷ niệm.

Bắt đầu là một nhành hoa phượng.

Màu đỏ huyết dụ, lấp lánh đời lửa mùa hè. Đỏ như lòng Hồng Hà phía bãi ngô cuối tỉnh lỵ bé nhỏ, thành phố của Lựu, của chúng tôi. Tôi nhớ những con đường mùa hè. Con đường nào cũng hình như nằm dưới cái mái chói loà của hoa phượng. Hoa đỏ lặng lẽ cháy lên trong buổi trưa yên tĩnh một ngày tháng Sáu, hôm Lựu nhìn tôi đi về phía Hồng Hà, đợi một chuyến tàu đêm.

Thành phố bé nhỏ của Lựu, năm nào hoa phượng cũng cháy lên như một mớ lửa đốt rừng, trên lòng phố, dưới chân đê, ngay trước cửa nhà Lựu. Tháng năm vào cũ, màu hoa trở nên huyền bí, nhưng tôi cảm thấy rằng trong đóa nở vĩ đại của rừng hoa mùa, lửa vẫn cháy đây, Lựu ạ! Ngọn lửa cháy đỏ trên những sự kiện khác của dòng đời thiêu huỷ tiêu diệt đã sáng lên trong cái thế giới bé nhỏ của chúng ta như một niềm tin. Nó cháy trong Lựu, trong tôi, và mùa hè của chúng ta không bao giờ hết nắng.

Hà Nội, ngày hôm sau:

Nói với Lựu nhiều về những chùm hoa phượng. Về một ngọn lửa. Về một thành phố cũ, về tháng Sáu. Mắt luôn luôn rung rung. Kỷ niệm rung động mãnh liệt. Vẫn còn Lựu. Hai người vẫn còn nhau bằng kỷ niệm. Tôi chỉ còn những kỷ niệm này.

Góc phố Huế, không ngày:

Chiều Hà Nội xuống dần. Một thoáng sương từ ngoài trôi vào xanh hắt một bên mái tóc Lựu. Trong tôi có một cái gì đang ngả màu. Màu phượng vĩ? Không, một màu đỏ khác. Man dại, úa chết. Đỏ của một dòng máu khô. Đỏ của chiến thời. Sắc màu tàn lụi này tôi đã gặp lại cũng ở trong cái tỉnh lỵ bé nhỏ của Lựu bây giờ đã nằm trong một cảnh đổ vỡ ghê gớm. Những mảnh ngói nằm từ bao giờ bên lề đường, mà tôi nhìn thấy như chúng còn đang rơi vỡ lẫn lóc. Những viên gạch đang huỷ thể từng phút từng giờ. Kỷ niệm đây, Lựu ạ! Một con đường đầu tỉnh lỵ đã nhoà dấu vết. Một mảnh đất phố Hiến còn chứa đựng cái hình ảnh vui ấm của cửa sổ mái nhà, của những ánh đèn xanh.

Tôi nhớ nhiều đến những sự kiện khác, vụn vặt bé nhỏ:

Một tấm biển số nhà treo nghiêng trên khung cửa. Khung cửa đóng im trước cái chói chang của nắng đường. Lựu đi đất, mặc áo lụa. Tiếng máy nước chảy ồ ồ buổi tối đợi Lựu.

Tôi đã về thăm cái tỉnh lỵ yêu dấu. Về một mình. Tôi đã đứng lâu lắm dưới đồng gạch ngói đổ vỡ ngội lạnh. Những nhành phượng chết dưới chân tôi. Tôi cảm thấy từng tắc đất đá, từng nhành hoa phượng đang nhìn lên. Cái nhìn thăm thẳm chăm chú lại như con mắt to đen của Lựu nhìn vào sự kiện lưỡng vương tàn lụi. Chúng nói gì? Chúng muốn nói gì với tôi? Nơi này, sự sống hoa bướm cũ thật không còn nữa. Đến những tháng năm nào vắng Lựu, hoa phượng lại có thể đóa nở vĩ đại cho một mùa hè của chúng ta?

Lần về thăm cái tỉnh lỵ bé nhỏ ấy, tôi đã nhớ thương một tà áo màu hoa sen, màu Lựu vẫn ưa thích ngày xưa, từ mặt đường dĩ vãng bay lên, đỏ ấy nhoà với đỏ hoa trên cành làm thành một thứ tâm tình chói chang toàn diện. Màu đỏ ấy nở lên như nắng, lại như một cuộc tình duyên thắm thiết đang trưởng thành. Như một ngọn triều. Như một sự kiện có chứa đựng cuộc sống lứa đôi, từng phút từng giờ đi lên, ồ ạt lớn rộng, và choán lấy tất cả.

Cái chổi chang lớn rộng ấy tắt ngấm trong chiến thời. Rồi Lựu cũng bỏ cái thành phố hoa phượng ấy mà lên đường. Hôm người đi, hoa rụng trên lối buồn, màu đỏ rung rung dềnh lên phút chia tiễn thê thảm. Tự đó như tôi biết, Lựu không một lần trở lại thành phố này. Tôi còn biết rằng ở những chân trời khác của Lựu, khởi đầu sự thiếu vắng những nhành hoa cũ.

Lựu lấy gì để đốt cháy lại cái mùa hè vĩ đại của chúng ta?

Hà Nội, ngày hôm sau:

Như lần trước gặp Lựu, lại chỉ có những kỷ niệm được ôn lại. Không hiểu tại sao, cả hai người cùng buồn ghê gớm.

Nhắc Lựu cùng nhớ lại một thành phố thiêu hủy. Những bông hoa phượng đã bắt đầu héo chết. Lựu khóc. Vì buổi chiều tối xuống bên ngoài. Hay vì những nhành hoa phượng? Dĩ vãng dày đặc. Chỉ còn dĩ vãng, tôi chỉ còn dĩ vãng.

Gác phố Huế, không ngày:

Bóng tối xuống hẳn. Lựu nghe tôi nhắc lại chuyện cũ, Lựu không nói gì. Tôi biết giờ phút này bóng tối Hà Nội cũng đang đi vào những sự kiện bên trong, nơi Lựu còn nhiều tàn phai đổ vỡ. Lựu chớp mắt, ngón tay lặng lẽ khép lại một tà áo. Lựu khóc không tiếng, nước mắt lưng tròng. Chúng tôi lại gặp nhau trong buổi chiều này nhưng nhiều mùa phượng vĩ đã qua và nhành hoa cũ đã rụng theo những thời kỳ gió bão. Trong tôi bỗng u uất vì ý nghĩa ấy khi thấy mình nhìn về sau đổ vỡ, chỉ còn tối đen. Tối mệnh mông. Đêm dĩ vãng trong nội tâm người không ánh lên một vì sao bé nhỏ nào.

Chúng tôi đứng lên. Tôi đưa Lựu đi về phía cửa sổ. Dưới lòng đường màu xanh sương bụi trắng đục dâng lên. Những người đi đường hình như cũng bé nhỏ hơn. Tôi nhìn những người đi đường. Tôi nhớ đến góc trời của Lựu. Những góc trời của tôi, của Lựu. Cái biệt thự bé nhỏ vùng Ngọc Hà. Những chân tường xanh rêu. Một lối đi sỏi đá lẫn lộn. Đằng sau, rừng lá Bách thảo xanh biếc. Lựu kể cho tôi nghe về những ngày tháng Lựu về sống một mình ở Ngọc Hà. Tôi đến đó nhiều lần. Tôi nhìn thấy bóng Lựu thoáng hiện sau bức màn. Một tà áo lụa trắng. Một mái tóc, cái nhìn của Lựu lặng lẽ trao gửi. Thế thôi. Ngày tháng yên lặng nghiêng đi. Cuộc đời của Lựu từ đó bình yên không mưa nắng, không gió bão vẫn là nỗi bận tâm duy nhất của tôi, đôi khi đến rồi bỏ đi, chìm vào bóng tối, về sau những ngã đường. Thời gian từng lớp phủ mãi lên thời gian này những lớp bụi phấn của kỷ niệm. Rất mong rất nhẹ, phảng phất hương thơm.

Có một cái gì giữa chúng ta đang đổi màu. Những sự kiện gì bền chặt nhất mà không đổi màu? Nhưng tôi còn Lựu. Tôi vẫn còn tin rằng những nhành phượng vẫn thơm đỏ lấp lánh. Và vẫn có một nơi nào trong kỷ niệm để những nhành hoa ấy đua nở vĩ đại cho mùa hè của chúng ta.

Hà Nội, ngày hôm sau:

Những kỷ niệm nhắc lại hôm qua với Lựu đều chứa đựng một cái gì xuống nhạt. Một cái gì không màu. Đôi mắt Lựu phẳng lặng ghê gớm. Bất gặp một cảm giác biên giới. Lựu nhìn đi đâu? Lựu có nhìn về dĩ vãng?

Lựu ơi! Đừng làm cho cái thế giới cuối cùng của tôi đổ vỡ. Tôi chỉ còn những đổ vỡ này. Tôi chỉ còn đôi mắt Lựu rung rung. Tôi chỉ còn niềm tin của tôi về đôi mắt Lựu rung rung.

Gác phố Huế, không ngày:

Đau buồn đã xảy đến trong loạn ly, trong chia cách. Những lớp người thiên đô, những ngã đường mòn. Những hình chiến lũy. Tôi xa Lựu trong luôn mấy năm. Tôi nhớ Lựu nhiều nhất vào những ngày tháng đau khổ mất mát ấy. Tất cả những ngã đường nào ở đó tôi hy vọng gặp lại Lựu đều nhòa đi cái chiều nối kết. Chiến thời như mưa bão lụt lội làm cho cái chân trời của chúng ta trở nên mịt mù. Một cánh thư tôi gửi cho Lựu không nhận được trả lời. Lựu bỏ vào Hà Nội. Giữa hai cuộc đời, biên giới dựng lên từ đó. Hai bờ chia cách đứt đoạn. Bên này bên kia, hai miền đất nước nhớ thương nhau. Từ miền ngoài tôi nhớ Lựu, tôi nhớ Hà Nội. Những ánh lửa viễn phố ma quái đốt cháy nội tâm tôi. Người em bé nhỏ của tôi đã chọn ngã đường nào trong muôn vạn ngã đường của Hà Nội, 48, 49? Lựu bỏ đi, có phải những nhánh phượng sẽ không bao giờ nở nữa cho mùa hè của chúng ta?

Băng đi hai năm sau, tôi cũng vào Hà Nội. Tôi gặp lại Lựu, nhưng thời gian cũng đã sinh thành những sự kiện mới. Tôi có cảm giác Lựu đã đổi khác, Lựu đã đi xa. Lựu đã lên đường về bên kia sông, nơi những cuộc đời gió bão nhất cũng trở nên an định. Chuyến đi ấy đã đưa Lựu đến bên. Lựu ở lại đó. Lựu còn nhớ hay đã quên?

Hà Nội, ngày hôm sau:

Gặp Lựu trong hiện tại, mời Lựu nhớ dĩ vãng. Mắt Lựu mở lớn bờ ngỡ. Chắc Lựu lạ lòng về thái độ mình. Về con người mình đúng hơn.

Vậy mà dĩ vãng vẫn cứ là một thực thể có một sức tác động mãnh liệt. Lựu cũng là một thực thể của dĩ vãng rồi mà! Cái cảm giác biên giới cách biệt lại nổi lên. Đau nhói trong tim. Dĩ vãng. Những nét đẹp nào nùng không có gì trong hiện tại này, chỉ còn những nét đẹp nào nùng của dĩ vãng. Thương nhớ về đây hồn tôi. Phải lấy lại Lựu bằng kỷ niệm.

Gác phố Huế, không ngày:

Chiều nay gặp lại Lựu, cuộc tình duyên của chúng tôi vừa được 12 năm. Muôn vạn hình ảnh lệ kiều đã ánh lên và cũng đã phai tàn trong khoảng thời gian này. Nhưng chúng tôi, chúng tôi vẫn không hề thay đổi. Đời Lựu và đời tôi đều là những thế giới không mùa. Ở đây, trời đất của chúng tôi vững bền chung thủy. Ngọc đá cũ còn nguyên khối tinh anh trên những ngã đường còn nguyên vẹn lối đi về xưa. Lối đi về miền thủy dương.

Buổi chiều này của Hà Nội mở xuống một chân trời cũ. Ở đó hai tâm hồn đang cố gắng tìm kiếm một điểm nào để có thể theo đó gặp lại những xúc cảm non xanh của buổi đầu. Điểm nào? Ngọn lửa nào đã cháy lên? Những sự kiện gì là tả đở vỡ đang được chấp lại để lên hình? Tôi nhìn thấy bóng chiều nhoà nhoà phẳng phát chung quanh đôi mắt Lựu lặng lặng thơ nhỏ. Đường vai Lựu rung lên. Con mắt ấy và đường vai này được thuộc về dĩ vãng rồi.

Chúng tôi đến đứng bên cửa sổ, yên lặng nhìn xuống Hà Nội. Một ngọn lửa quảng cáo cứ một lúc lại vụt đến sáng loé chỗ chúng tôi. Tôi tin tưởng ở điều này Lựu ạ! Tin rằng chiều nay Lựu đã về với tôi, và những chùm hoa phượng lại nở thơm cái chân trời dĩ vãng mà bỏ đi mười mấy năm Lựu đã gặp lại. Lựu gặp lại những đòi phượng vĩ của chúng ta là được là đủ. Riêng tôi, mỗi lần gặp lại Lựu là tôi nhớ lại đến nhiều vùng. Một ngã đường trong tỉnh lỵ bé nhỏ. Một mái nhà Ngọc Hà. Những ngày lửa đạn xa cách, nhớ thương. Những địa điểm xa vời đứt đoạn ấy, tôi nối kết lại thành cái vòng kỷ niệm.

Tôi đưa Lựu đi xuống.

Buổi chiều Hà Nội đã tối hẳn. Từ lúc nào mưa bụi đã dấy lên. Lựu đưa tay khẽ vuốt lại một bên mái tóc. Tôi nhìn sang, bắt gặp một nụ cười của Lựu, vẫn nụ cười thiếu nữ ngày xưa, và đôi mắt Lựu nhìn tôi, trong mưa nhỏ buổi chiều. Chúng tôi chia tay nhau. Tôi đứng lại trên hè phố nhìn Lựu lên xe về Bạch Mai, cái hình ảnh cuối cùng vẫn là một mái tóc, một đường vai tôi đã yêu mến ngày nào trong dĩ vãng. Những hình ảnh đẹp nồn nà này đi dần vào nội tâm tôi, vào chỗ sâu kín nhất của thế giới bên trong, nơi tôi còn giữ gìn được nguyên vẹn hoa hương của tuổi hai mươi. Thế giới ấy là của Lựu, của tôi trên suốt dọc đường số kiếp. Vì vậy mà tôi gắn bó với kỷ niệm với dĩ vãng, qua niềm tin của tôi gửi vào sự chung thủy của lòng người.

Lựu ơi! Chiều nay người em bé nhỏ của tôi về đâu? Ngày mai Lựu về đây? Gặp Lựu tôi sẽ đưa Lựu về cái thế giới riêng của chúng ta. Tôi sẽ đưa Lựu về kỷ niệm. Ở chân trời nào những nhành hoa phượng cũng vẫn đua nở vĩ đại cho mùa hè của chúng ta. Tôi chỉ còn những nhành hoa ấy. Tôi chỉ còn Lựu. Tôi chỉ còn kỷ niệm. Tôi sẽ chẳng bao giờ mất Lựu. Tôi chỉ còn kỷ niệm. Tôi sẽ chẳng bao giờ mất Lựu, tôi sẽ chẳng bao giờ mất kỷ niệm. Bởi Lựu sẽ không bao giờ đổi thay, kỷ niệm sẽ không bao giờ đổi thay. Dĩ vãng sẽ không bao giờ đổi thay.

Hà Nội, ngày hôm sau:

Lựu không đến.

Tôi vẫn còn Lựu.

Tôi vẫn còn dĩ vãng.

Tôi vẫn còn kỷ niệm.

Gác phố Huế, ngày cuối cùng:

Thế là Lựu đã ở lại. Tôi chỉ còn dĩ vãng. Tôi chỉ còn kỷ niệm. Tôi lên đường mang theo hình ảnh Lựu. Lựu là một dĩ vãng bé nhỏ trong dĩ vãng rộng lớn của tôi.

Lựu có thể đổi thay. Mặc Lựu. Tôi sẽ không thay đổi, tôi sẽ sống ở bên kia vĩ tuyến cho một cái gì không bao giờ thay đổi.

Tôi vào hẳn kỷ niệm.

Dĩ vãng bây giờ mới thực sự bắt đầu. Gửi Lựu, gửi dĩ vãng, gửi tôi. Chúng mình sẽ gặp nhau trong kỷ niệm.

Thoạt đầu, những tờ nhật ký của Triệu làm tôi thất vọng ghê gớm.

Tôi đã đợi chờ một cái gì sấm sét gió bão hơn. Tôi chỉ thấy những hình ảnh nằm nghiêng nằm dọc như những xác chết chưa khâm liệm. Một nhánh hoa phượng, một thành phố trơ trụi, một buổi chiều mưa phùn, và sau cùng một người đàn bà. Tất cả chứa đựng trên nền trời thời chiến tối xám. Tôi nghĩ rằng Triệu đã thần tượng hoá những hình ảnh này. Anh đã đặt chúng lên một thứ khay vàng, đốt cho chúng những tuần hương. Nếu chúng còn một tác động nào, chỉ vì Triệu vẫn còn đốt cho chúng những tuần hương. Tôi nghĩ rằng thực ra Triệu không sống hoặc là anh đã sống hết sức giả tạo. Thế thôi. Không có một cuộc chiến đấu nào đã xảy ra trong nội tâm anh.

Nhưng nghĩ thế tôi chỉ mới xét đoán Triệu, qua những tờ rời. Những tờ rời không nói gì. Những tờ rời không bao giờ nói gì. những giai đoạn riêng lẻ, những hình ảnh đơn độc không bao giờ toát ra được một sự thực nào dù bé nhỏ mong manh. Nhưng tôi đem đóng những tờ rời ấy lại tôi đã có được một cuốn sách, ghép những nhánh hoa phượng, mảnh ngói vỡ, người đàn bà, tôi đã có được một bức hoạ. Nhìn cái toàn thể của tình cảm Triệu, tôi đã có được một thế giới. Tôi có con người của Triệu, cái thế giới tình cảm của anh đặt định bấy lâu bằng những nền tảng bền vững nhất trong lãnh vực quá khứ hiện liên sâu thẳm ngọt ngào, sừng sững trước mắt tôi.

Sự thanh toán này đòi hỏi ở con người một cuộc chiến đấu anh dũng. Từng giờ từng phút chung quanh tôi, những cuộc chiến đấu vẫn đang tiếp diễn. Để chiến thắng một kẻ thù. Để chiến thắng một tư tưởng. Để chiến thắng một chủ nghĩa. Nhưng có ai như Triệu, đã chiến đấu đau đớn không phải để chiến thắng một kẻ thù nào, mà là để đánh ngã chính những tình cảm mình, chính cái thế giới cá nhân của mình. Thì đau đớn ấy còn gấp muôn vạn lần đau đớn của đổ máu.

Hôm nay Triệu đã phá đổ một thế giới. Bởi một hiện tại này đã đẹp hơn một dĩ vãng kia. Bởi cái năng lực mãnh liệt của con người khi một ngọn lửa tin lại về, lại đốt cháy, lại đẩy tới.

Tôi muốn gửi Triệu điều này, tôi muốn gửi cho tất cả những người bạn đường của tôi như Triệu điều này:

“Các anh đã phá được cái thế giới cũ của các anh. Các anh sẽ dựng được cái thế giới mới cho các anh”.

Nhưng mà hình như tôi không thấy họ nữa.

Họ đã đi xa, hết sức xa.